

**Contribuții la monografia Bibliotecii Județene Constanța.
Repere în evoluția sistemului informațional al
Bibliotecii Județene Constanța**

*Georgeta Petre
Biblioteca Județeană Constanța*

Valoarea unei biblioteci rezidă nu numai în bogăția și varietatea colecțiilor sale, în structura lor, construită și diversificată în timp conform unor exigențe generale și specifice ale strategiei de completare, ci și în gradul de valorificare a potențialului lor informațional, întrucât menirea fiecărei instituții bibliotecare este accesul rapid și eficient al utilizatorilor la documente pentru consultare, cercetare, lectură. Funcția informativă a bibliotecii s-a accentuat în societatea contemporană, ca urmare a importanței informației, considerată resursa principală de dezvoltare. Prin componenta sa informativă, biblioteca are un rol de importanță strategică în societatea informațională.

Valorificarea imensului tezaur informațional cuprins în documentele unei biblioteci este un proces complex, flexibil și deschis, cu rigori specifice, cu resurse de autoreglare și perfecționare continuă. În practica tradițională, acest proces se realizează etapizat și progresiv prin: prelucrarea biblioteconomică a documentelor, prelucrare concretizată în fișele de catalog, diseminarea și organizarea fișelor de catalog într-un sistem integrat de cataloage și comunicarea informațiilor despre colecțiile bibliotecii prin modalități multiple: informare bibliografică la cerere și de anticipare, lucrări bibliografice generale, tematice, cataloage, ghiduri, sinteze, comunicări de specialitate, manifestări expoziționale, publicitare etc.

Ansamblul modalităților de informare asupra colecțiilor bibliotecii reprezintă **sistemul informațional al bibliotecii**, verigă importantă în relația bibliotecă-utilizatori. Importanța sistemului informațional derivă deci din rolul său de intermediar, de interfață între sursele de informații clasice și moderne și cererile utilizatorilor reali și potențiali.

Sistemul informațional de bibliotecă are atributele unui sistem complex, alcătuit din subsisteme, interconectate, complementare, dar și relativ autonome, cu posibilități de autoreglare pe baza principiului feedback.

Componentele importante ale sistemului informațional tradițional de bibliotecă, în fapt, sisteme subordonate sau subsisteme sunt: sistemul integrat de cataloage, sistemul de informare bibliografică, modalități variate de informare (activitățile și manifestările culturale, în latura lor informativă). **Sistemul de cataloage**, sistem integrat, constituie componenta principală a sistemului informațional. Funcția informativă a sistemului de cataloage se asigură prin gradul de specificitate al componentelor și conexiunea lor internă, de caracterul deschis, flexibil, continu perfectibil al sistemului în corelație directă cu diversitatea documentelor deținute și cu exigențele de informare ale utilizatorilor. Structura sistemului de cataloage al Bibliotecii Județene Constanța a evoluat în timp, de la cataloagele de bază, alfabetic și sistematic, la o rețea complexă de cataloage interne, de serviciu și pentru public, generale și pe secții, pe categorii de documente, pentru fondul integral și pentru fondul dobrogean - prin perfecționarea unor cataloage existente și prin diversificarea cu componente noi.

Sistemul info-documentar tradițional. Instrumente și modalități de informare tradiționale.

Istoria bibliotecii publice constănțene (apărută în 1898 din inițiativă particulară, cu funcționare de numai doi ani, înființată oficial abia în anul 1931) se caracterizează printr-o evoluție sinuoasă și dificilă, deseori întreruptă, cu acumulări ne semnificative și pierderi succesive de publicații. Această dezvoltare atipică, diferită față de istoria instituțiilor similare din capitalele provinciilor istorice cu date de naștere în secolul al XIX-lea (București, Iași, Craiova, Sibiu), beneficiare ale aplicării treptate ale legilor bibliotecilor publice, avantajate de reglementările privind depozitul legal, se poate explica, în parte, prin condițiile istorice particulare ale Dobrogei, pentru integrarea căreia, după revenirea mult așteptată la patria mamă (1878), s-au depus eforturi în principal pentru dezvoltarea structurilor administrative, politice, economice. Recuperarea decalajelor culturale ar fi presupus din partea oficialităților centrale decizia fondării instituțiilor culturale fundamentale în viața unei comunități: biblioteci, teatre, muzee, centre culturale. Acestea au apărut însă greu și tardiv, unele, mult după cel de-al doilea război.

Trebuie amintite demersurile și pledoariile unor reprezentanți de seamă ai intelectualității dobrogene (Constantin Brătescu, colonelul Ionescu-Dobrogeanu, Stan Greavu-Dunăre) pentru accesul larg al comunității la cultură, pentru cercetarea istoriei Dobrogei și elaborarea unor lucrări științifice fundamentale, care vor fi contribuit în mod cert la sensibilizarea oficialităților locale și centrale.

Investigațiile noastre asupra primei etape din istoria bibliotecii publice au scos la iveală prea puține date despre modalitățile de prelucrare a documentelor și existența unor instrumente de informare.

Fondul de 3500 volume al primei bibliotecii publice, fondate în 1898, a fost încredințat spre organizare și custodie unui funcționar din port, investit cu calitatea de bibliotecar. Acesta a organizat cărțile pe domenii de cunoștințe și a întocmit un catalog (tipul de catalog neprecizat). Activitatea bibliotecii s-a remarcat în cei doi ani de funcționare prin indicii ridicat de lectură la sediu și împrumut.

Nu avem date certe despre instrumentele de informare din perioada interbelică. Presupunem că cei doi bibliotecari din această perioadă (reputatul profesor latinist, doctor în litere și drept, **Carol Blum** 1931-1934 și profesoara de istorie **Viorica Pătru** 1934-1944), având în vedere calificarea lor deosebită, au elaborat minime instrumente de informare la nivelul cunoștințelor vremii. Cunoaștem însă modelul de organizare al bibliotecii (biblioteca cehă din cartierul Vinohrady din Praga) și regulamentul propriu de organizare, în care se stipula rolul de colecționară și deținătoare a documentelor cu referință la spațiul dobrogean, de "*academie dobrogeană*". Fondul bibliotecii număra în 1942 cca 20.000 volume, din care multe constituiau donații valoroase ale unor importante instituții și personalități de seamă.

Perioada postbelică cunoaște mai multe etape importante, din care marcăm următoarele date cu semnificațiile lor:

- **1946-1950** - biblioteca își reia activitatea sub denumirea de **Biblioteca regională a Dobrogei**. Eforturile sunt concentrate pentru reconstituirea colecțiilor dispersate în diverse depozite din cauza războiului.

- **1951-1962** - biblioteca regională va funcționa ca și alte biblioteci similare din țară pe baza Regulamentului bibliotecilor centrale regionale, conform HCM 1542/1951. Incepe reorganizarea după principii biblioteconomice: acces liber la raft conform criteriului sistematico-alfabetic, așezarea pe formate a fondului sălii de lectură. Din decembrie 1961 - instrumente de evidență individuală noi pe formulare tipizate

• **1963-1979** - mutarea într-un local mai mare, amenajat corespunzător pentru activitățile în diversificare ale bibliotecii impune și elaborarea unor instrumente noi de informare. Pe măsura creșterii colecțiilor și a necesităților de lectură se dezvoltă noi tipuri de cataloage: cataloagele generale pentru public (cărți și periodice) pe baza fondului Sălii de lectură: catalogul alfabetic, sistematic, indexul alfabetic al catalogului sistematic, fișiere tematice pentru elevi; cataloagele și fișierele interne de serviciu (catalogul alfabetic general, cataloage topografice etc.); cataloagele speciale ale Secțiilor de Împrumut și Copii: alfabetice, sistematice, tematice (din 1978).

Menționăm faptul că biblioteca constănțeană se numără printre primele biblioteci județene care au organizat un serviciu specializat de **Informare bibliografică locală -1965-** cu atribuții de colecționare, organizare și prelucrare a documentelor privitoare la spațiul dobrogean. S-a proiectat în detaliu structura unui subsistem de cataloage autonom care va amplifica potențialul informativ al întregului sistem.

Activitatea asiduă și dificilă de identificare a acestor documente, de procurare, achiziționare sau microfilmare, de prelucrare și elaborare a primelor instrumente de informare (cataloagele publicațiilor dobrogene, cărți și periodice, fișierul de personalități dobrogene) a fost urmată de apariția în 1969 a primului număr din anuarul bibliografic *Bibliografia Dobrogei*, cu rol de bibliografie curentă. În seria *Contribuții la bibliografia Dobrogei* apar primele lucrări bibliografice și de cercetare, care pot fi considerate segmente ale bibliografiei retrospective.

Cărți : *Biblioteca Municipală Constanța : Ghid* (1969) ; Călinescu, Constanța. *Reprezentanți ai Dobrogei în știința și cultura românească* (1969) ; Motoc, Stela. *Reviste dobrogene : Tomis (1966-1970)* (1970) ; Faiter, Ion ; Călinescu, Constanța. *Reviste dobrogene : Analele Dobrogei (1920-1938) ; Arhiva Dobrogei (1916, 1919-1920)* (1971) ; *Bibliophilie au Pont Euxin* (1973) ; Cioroiu, Constantin ; Mocanu, Aurel. *Cartea românească în Dobrogea înainte de 1877* (1978); Călinescu, Constanța ; Faiter, Ion. *Dimensiunile unei vocații* (1979).

Seriale: Anuarul *Bibliografia Dobrogei* ; *Cartea : buletin metodic și bibliografic*, (trimestrial) cu apariție din 1978 etc.

Incepea să se realizeze în forme moderne un deziderat formulat încă de la începutul secolului: un fond documentar dobrogean și un sistem informațional adecvat.

Caracteristica acestei perioade este constituirea și consolidarea unui sistem de cataloage, alcătuit din cataloage pentru public, generale și pe secții, cataloage de uz intern și cataloage specializate. Dacă la acesta, care constituie veriga importantă a unui sistem de informare și documentare într-o bibliotecă, adăugăm lucrările bibliografice și de cercetare despre Dobrogea, activitățile culturale diverse, expozițiile, comunicările, revistele bibliotecii, vom obține imaginea unui sistem info-documentar incipient.

Sistemul de informare și documentare.

După 1980, strategia de dezvoltare a bibliotecii a înscris ca obiectiv modernizarea activității și serviciilor sale pentru utilizatori. Vom prezenta sintetic realizările în planul activității de informare:

- **1980-1990** – prin atribuirea unui local nou (Clădirea Palatului Episcopal), complet renovat, amenajat și dotat după exigențe funcționale moderne s-au creat condiții benefice pentru modernizarea serviciilor de lectură (6 săli de lectură specializate pe domenii, cu fond curent și de referință la raft), pentru modernizarea și diversificarea sistemului de informare și documentare, pentru organizarea unor bogate și variate activități cu publicul în județ și la sediul bibliotecii.

Pentru articularea treptată a unui sistem info-documentar coerent și eficient pentru utilizatori s-au lansat mai multe direcții de acțiune : sistemul integrat de cataloage, sistemul de informare bibliografică generală și locală, modalități complexe de informare și documentare (Cabinetul de informare și documentare tehnică), manifestări culturale diverse cu componente informaționale pertinente. Le vom prezenta succint:

Sistemul integrat de cataloage

Cataloagele generale. La sfârșitul anului 1979, în urma analizei activității de prelucrare a publicațiilor și a capacității de rezolvare a cererilor de informare ale utilizatorilor s-au luat două decizii importante pentru modernizarea fizică și structurală a vechilor cataloage pentru fondul de cărți, foarte uzate și depășite ca nivel de prelucrare a informațiilor: recatalogarea și reclassificarea fondului de carte retrospectiv după ultimele norme de descriere unitară și modificări C.Z.U., valorificarea potențialului

informativ al documentelor printr-o prelucrare în profunzime; organizarea informațiilor rezultate într-un nou sistem de cataloage, diversificat și îmbogățit cu noi tipuri de cataloage.

Ca modalități de realizare, proiectul noului sistem prevedea: creșterea complexității cataloagelor de bază prin metode interne, flexibile: extinderea regimului de divizionare (catalogul alfabetic), abordarea unor indici noi, creșterea gradului de detaliere a indicilor bogat reprezentați, evidențierea indicilor de interes pentru categoriile speciale de cititori ai bibliotecii (catalogul sistematic); realizarea noului index alfabetic al catalogului sistematic; organizarea unor forme noi de cataloage, complementare, pentru potențarea identificării informațiilor și după alte criterii : catalogul de titluri, catalogul lucrărilor în limbi străine, catalogul geografic; în componența catalogului sistematic s-au abordat și dezvoltat noi indici: de colecție pentru cărțile românești și de manuale pe grade de învățământ (care au evoluat ca fișiere autonome cu un înalt grad de utilizare), de ex-libris-uri.

Această amplă întreprindere de înnoire (prelucrare complexă însumând un număr mare de operații auxiliare, de verificări, modificări, retrageri din cataloagele vechi etc., construirea unor structuri noi, dezvoltate de divizionare, multiplicarea prin dactilografiere) s-a desfășurat paralel cu activitatea de prelucrare curentă. S-au asimilat și aplicat prompt noile norme de descriere bibliografică internațională standardizată și modificările C.Z.U.

Exigențele unei prelucrări unitare, riguroase au impus elaborarea și utilizarea unor fișiere de lucru, vedete uniforme, modele de descrieri și clasificări cu grad de dificultate, îmbogățind astfel gama instrumentelor de informare de uz intern.

Cataloagele speciale ale secțiilor și sălilor de lectură. Pentru secțiile și sălile de lectură specializate s-au întocmit următoarele cataloage: catalogul Secției Carte rară și bibliofilă (alfabetic), cataloagele pentru Secția Fond Special (alfabetic și sistematic) – cu acces limitat, cataloagele pentru Colecții speciale (pe categorii de documente – alfabetice, sistematice, tematice), catalogul tematic pentru Cabinetul bibliologic, fișierele tematice ale Sălilor de lectură specializate, cataloagele pentru colecția de stas-uri (numeric și alfanumeric), cataloagele proprii pentru secțiile de Împrumut și Copii (cataloage alfabetice, sistematice, cataloage tematice – acțiune inițiată în 1978), cataloagele alfabetice pentru toate filialele de împrumut (5 filiale)

Sistemul de informare bibliografică locală era reprezentat de:

Cataloagele și fișierele tematice: catalogul cărții dobrogene, catalogul presei dobrogene, catalogul personalităților dobrogene, fișierele tematice: Istoria Dobrogei, Istoria învățământului în Dobrogea, Portul Constanța ;

Lucrările bibliografice. Cărți: *Comunicări și referate de bibliologie* (1984) în seria *Contribuții la bibliografia Dobrogei*, Corcheș, Victor ; Voșloban, Gavril. *Orizonturi lirice dobrogene* (1984), Cucu, Ștefan. *Arheologia și istoria veche a Dobrogei* (1985), Constantin-Zamfir, Dumitru ; Georgescu, Octavian. *Presa dobrogeană (1879-1980)*(1985) ;

Seriale: *Bibliografia Dobrogei : Anuar, Cartea : Buletin metodic și bibliografic* (trimestrial), *Mlădițe dobrogene : Buletin metodic și bibliografic* (semestrial) ;

Alte modalități de informare bibliografică : bibliografii diverse la cerere pe teme de interes dobrogean, bibliografiile expozițiilor cu tematică dobrogeană, articolele publicate și comunicările bibliografilor constănțeni la diverse manifestări locale și naționale, articolele, prezentările cu tematică dobrogeană în presă și la radio.

Paralel cu prelucrarea fondului documentar propriu se lărgeste aria de investigație pentru identificarea, consemnarea și stocarea referințelor despre spațiul dobrogean.

Cabinetul de informare și documentară tehnică.

O inițiativă valoroasă a Bibliotecii Județene Constanța, apreciată la timpul respectiv de beneficiarii din unitățile economice ale județului a fost înființarea (1978) și activitatea Cabinetului de informare și documentare tehnică. Direcțiile de dezvoltare au vizat: identificarea priorităților generale și zonale în cerințele de informare tehnico-economică, localizarea, activarea și valorificarea surselor documentare centrale (I.N.I.D., oficiile de documentare pe ramură) și locale într-un sistem complex de instrumente de informare și documentare, modalități variate de comunicare și transfer ale informațiilor tehnice, colaborarea de specialitate cu Institutul de Învățământ Superior din Constanța, cu alte instituții de cercetare, întreprinderi de profil economic și tehnic, specialiști.

Instrumente de informare și documentare: catalogul colectiv al cărților tehnice existente în bibliotecile din Constanța, catalogul colectiv al periodicelor străine vechi 1950-1979 existente în bibliotecile din Constanța, fișiere tematice specifice profilului tehnico-economic al

județului: transport petrol, platforme de foraj marin, nave, recondiționare piese de nave, scafandri etc., *Catalogul periodicelor străine la care sunt abonate principalele biblioteci din municipiul Constanța*. Catalog anual tipărit (din 1979) ;

Alte modalități de informare și documentare: bibliografii de recomandare, bibliografii la cerere, documentația și referatele Grupului de analiști (ingineri din întreprinderile orașului) în subiectele de interes tehnic local: construcții nave, construcții hidrotehnice, depoluare marină, sudură, industrie alimentară etc., expoziții cu tematică tehnică la B.J.C., biblioteci de întreprinderi, comunicări la manifestările județene și naționale în probleme de informare și documentară tehnică.

Informarea bibliografică generală.

Activitatea de informare generală desfășurată la Sala Cataloagelor completează în mod util și eficient celelalte modalități de informare: informare orală sau scrisă în bibliografii la cerere sau de recomandare în teme de larg interes, informarea cititorilor asupra surselor și posibilităților de obținere a unor informații și documente deținute de alte instituții, biblioteci din localitate și din țară

Manifestări culturale.

Variatele manifestări culturale desfășurate de bibliotecă în această perioadă (din care menționăm Clubul artelor și Cenaclul Ovidius) ca principală inițiatore sau în colaborare cu alte instituții culturale, de învățământ, unități economice se pot înscrie în sistemul informațional al bibliotecii, prin componenta lor informativă și documentară detectabilă în: informațiile transmise prin conținutul comunicărilor, bibliografii și documentație însoțitoare, expoziții.

Cu privirea critică necesară privind barierele și interdicțiile informaționale, balastul ideologic, putem detecta efortul bibliotecii de a da sistemului info-documentar o dimensiune și o direcție compatibilă cu tendința accentuării funcției informaționale a bibliotecii în societatea contemporană, de a se integra cu potențialul său informațional în sistemul național de informare și documentare.

- 1990-2002 - sistemul info-documentar modernizat și diversificat în deceniul anterior a fost în continuare funcțional. În mod necesar s-au operat intervenții structurale la nivelul subsistemelor și componentelor acestora, determinate de noile realități: desființarea cataloagelor cu acces limitat pentru Fondul special și transferarea fișelor în cataloagele generale pentru public, desființarea fișierelor tematice pentru formele de învățământ

politic, dezactivarea instrumentelor de informare și documentară tehnică prin diminuarea solicitărilor, determinată de efectele tranziției economice, aplicarea strictă a normelor biblioteconomice pentru materialele de partid, excesiv reprezentate anterior, prin retragerea fișelor suplimentare din toate tipurile de cataloage, evidențierea prin divizionare a noilor solicitări informaționale: istorie cenzurată, scriitori din diaspora, memorii politice, religie, management, marketing, informatică.

Instrumente noi de informare: elaborarea unor fișiere tematice noi, de interes: noua legislație, protecția mediului, bibliografie școlară, abordarea unor noi direcții de cercetare bibliografică: Viața religioasă în Dobrogea, Cultura minorităților dobrogene, Aromânii în Dobrogea (fișiere tematice) ;

Lucrări bibliografice. Cărți. In seria *Contribuții la bibliografia Dobrogei*: Cucu, Ștefan ; Apostoleanu, Corina. *Literatura în Dobrogea : Dicționar biobibliografic* (1997-1999), Culicea, Gelu. *Dobrogea în lucrările lui Nicolae Iorga* (1998) ; **Seriale:** *Bibliografia Dobrogei* ;

Alte publicații: *Biblion : Publicație de bibliologie* (din 1991), *Biblioteca Județeană Constanța : Ghid* (1999).

Informatizarea sistemului info-documentar.

Informatizarea unei biblioteci este un proces de mare complexitate și performanță pentru specialiști, întrucât biblioteca este o instituție a informației, cu documente, procese specifice de prelucrare complicate și activități variate a căror formalizare și transpunere în programe specifice au un grad ridicat de dificultate. Biblioteca este prin excelență o structură sistemică complexă, flexibilă și deschisă, autonomă, care se dezvoltă din interior cu noi componente conexe, necesare și în același timp un subsistem al vieții sociale, care receptează cerințele și mutațiile din exterior și răspunde adecvat la acestea prin modalități specifice care-l îmbogățesc.

De aceea, problematica complexă a implementării tehnicii informatice într-o bibliotecă (analiza necesităților de informatizare, strategia, etapizarea, specializarea personalului, oferta informatică, relația hard-soft, exploatarea sistemului, dezvoltarea sistemului, asimilarea altor tehnologii informatice etc.) ar fi trebuit să fie obiectul unei dezbateri și analize organizate, la nivel național, fiind subiect de importanță generală pentru biblioteci.

În absența unei decizii generale, a unei strategii naționale de informatizare, a unui organism coordonator, investit cu competențe și responsabilități, în condițiile unei crize financiare progresive, procesul de informatizare a bibliotecilor se abordează necoordonat, descentralizat, neplanificat. Multe biblioteci au decis să abordeze procesul complex de informatizare cu forțe proprii, implicarea singulară comportând uneori riscuri în achiziționarea de echipamente și programe informatice neperformante, la prețuri ridicate, dificultăți imense în angajarea unor specialiști informaticieni în condiții salariale modeste.

În funcție de mai mulți factori (performanțe tehnice, preț etc.) bibliotecile mari au achiziționat echipamente diferite: Biblioteca Academiei sistemul ALEPH, BCU - sistemul VUBIS, Biblioteca Națională TINLIB, într-o primă fază Biblioteca Municipală M. Sadoveanu - VTLS. Prima tendință pentru bibliotecile mai mici a fost de a achiziționa sistemele bibliotecilor mari din rețea, în scurt timp, însă, sistemul integrat TINLIB a câștigat prioritate pe piața informatică românească

În 1991, Biblioteca Județeană Constanța a luat decizia informatizării proceselor și serviciilor de bibliotecă. A fost o decizie majoră de manageriat, în condiții puțin prielnice, o implicare temerară într-o acțiune de pionierat pe plan național.

Abordarea dificultăților și asumarea riscului s-au dovedit a fi peste timp decizii manageriale juste, constructive și înțelepte pentru evoluția bibliotecii.

În **Strategia de dezvoltare a Bibliotecii Județene Constanța** în perioada 1990-2000, aceasta constituia un obiectiv important al dezvoltării bibliotecii, alături de construirea noului sediu. Scopul informatizării era eficientizarea și optimizarea activității și diversificarea serviciilor oferite utilizatorilor, în perspectiva integrării în circuitul național și internațional de informații. Informatizarea este un proces complex care determină schimbări profunde în procese și activități, de lungă durată. Implică o înaltă specializare a personalului și costuri financiare importante

Programul de informatizare etapizat prevedea: prioritatea informatizării procesului de catalogare a cărților, crearea unei baze de date, la început pe baza fondului curent, treptat din introducerea în calculator și a

informațiilor din fondul anterior, baza de date cea mai solicitată de utilizatori și în același timp necesară pentru informatizarea altor procese sau servicii de bibliotecă; instruirea bibliotecarilor în utilizarea programului informatic; introducerea intensivă de către operatori a titlurilor din fondul retrospectiv, crearea unei rețele pentru birourile tehnice de bibliotecă, abordarea informatizării altor procese și activități de bibliotecă; dotarea cu echipamentele necesare.

Alte aspecte importante ale intervenției manageriale în derularea programului de informatizare au vizat: funcționarea optimă și dezvoltarea sistemului instalat, opțiunea pentru achiziționarea eșalonată a sistemului integrat TINLIB (1995), asimilarea noilor versiuni, diversificarea serviciilor informatice pentru utilizatori prin achiziționarea bazei de date LEX etc., conectarea la Internet, înființarea Centrului de Informare Comunitară etc.

Informatizarea bibliotecilor a creat, putem spune, o adevărată revoluție în activitatea bibliotecarilor. Complexitatea noului proces, necesitatea asimilării unui complex de cunoștințe teoretice și practice sub imperiul urgenței a solicitat intens profesiunea de bibliotecar. Provocarea informatică a stimulat și a îmbogățit sfera cunoștințelor, capacităților și deprinderilor profesionale. Aria de investigare și de prelucrare a informației s-a extins de la colecțiile proprii bibliotecii la surse exterioare variate. De altfel, în literatura de specialitate, bibliotecarul este considerat manager al informației.

Procesul de informatizare a proceselor și serviciilor de bibliotecă se desfășoară pe baza **Proiectului de Automatizare** ale cărui obiective vizează: implementarea tehnologiilor informatice performante pentru bibliotecă, diversificarea și optimizarea calității serviciilor de informare proprii, conectarea și valorificarea resurselor informatice externe, cooperarea și integrarea în sistemul informatic național (în calitate de utilizator și furnizor de informație).

Etapizare.

Procesul de informatizare vizează în primele faze operațiile și activitățile interne de bibliotecă, cu o deschidere progresivă spre servicii informatice externe: automatizarea proceselor și serviciilor de bibliotecă : catalogare, circulație, achiziții, control seriale, accesul utilizatorilor OPAC; conectarea la surse externe de informație (Internet, baze de date la distanță);

accesul la distanță al utilizatorilor prin servicii de server Web – home-page propriu; servicii noi de informare: informare comunitară, rețea de CD-ROM-uri; diversificarea serviciilor: instruire și învățământ deschis, servicii speciale (minorități culturale, persoane cu nevoi speciale).

În prezent se derulează procese incluse aproape în toate etapele programului, eforturile specialiștilor informaticieni și bibliotecari au condus la crearea unei baze de date de peste 100.000 titluri cărți (cca 2/3 din totalul titlurilor), 2.500 titluri periodice, documente audio-video (recent abordate). Utilizatorii au acces intermediat la baza de date generală TINLIB și la baza de date Bibliografie Dobrogea CDS/ISIS), dotarea cu terminale fiind deficitară); din 1997 utilizatorii au acces intermediat la Baza de date Lex, foarte solicitată; în anul 1999 s-a realizat conectarea la Internet pe linie dedicată (utilizat în prezent în serviciile interne ale bibliotecii, accesul direct al utilizatorilor fiind posibil în momentul dotării corespunzătoare cu calculatoare); în anul 2001 a fost inaugurat Centrul de Informare Comunitară.

Cataloage electronice

Baza de date TINLIB - versiunea 400 - Colecții generale.

Informațiile din descrierile bibliografice înregistrate în secțiunea de editare sunt procesate de sistem și organizate în baze (cataloage) distincte. Principalele cataloage rezultate prin procesarea datelor din modulele Catalogare și Circulație sunt: catalog Titluri (titluri propriu-zise, paralele, uniforme, colecții, alte titluri), catalog Autori, catalog Edituri, catalog Tipografii, catalog Subiecte, catalog Cuvinte cheie - listă alfabetică a cuvintelor din titlurile documentelor care asigură o alternativă de identificare a titlurilor și subiectelor, catalog sistematic C.Z.U., catalog ISBN-uri, catalog Cote (sistemice și de format), catalog Numere inventar, catalog RMF, catalog cititori.

Baza de date bibliografice CDS/ISIS - Bibliografia Dobrogei a fost inițiată în 1996. După realizarea tuturor optimizărilor solicitate de bibliografi pentru opțiunea Bibliografia Dobrogei din programul TINLIB, se va opera conversia Bazei de date bibliografice din sistemul ISIS în sistemul integrat TINLIB, realizându-se în acest fel o bază extinsă de date și implicând un sistem informațional omogen și complex.

Complexul de cataloage din baza ISIS are următoarele componente: catalog Titluri, catalog Autori, catalog sistematic C.Z.U., catalog An de apariție, catalog Personalități dobrogene, catalog Subiecte, catalog Subiecte – persoane, index Instituții, index geografic, index Eveniment, index Tip activitate.

Aspecte particulare ale informatizării în Biblioteca Județeană Constanța

Opțiunea Bibliotecii Județene Constanța pentru informatizarea operațiilor de catalogare carte a fost motivată în primul rând de importanța creării bazei de date pentru documentele cu ponderea cea mai mare în colecțiile bibliotecii, bază de date ce constituie punctul de plecare pentru abordarea unor procese și activități. Paralelismul catalogare curentă – catalogare retrospectivă continuă. Din totalul de 140.000 titluri s-au introdus cca 100.000 titluri care reprezintă cca 2/3 din titlurile fondului de bază. Fondul de circulație a fost introdus integral în baza informatizată. Paralelismul cataloage on-line - cataloage tradiționale continuă până la dotarea corespunzătoare cu calculatoare a serviciilor de informare pentru utilizatori.

Baza de date pentru subiecte pentru titlurile din perioada 1990-2002 își probează utilitatea prin rata crescută de interogări și răspunsuri pertinente. Baza de date pentru subiecte este o inițiativă a Serviciului de Catalogare și Clasificare. Neavând modele la nivel național, întreprinderea noastră este un pionierat, poate hazardat, dar asumat conștient din dorința de a oferi utilizatorilor o modalitate suplimentară în regăsirea informațiilor de conținut, mai facilă și mai flexibilă, în condițiile unei producții editoriale bogate pentru anumite domenii și categorii de cititori, apariției unor concepte și realități noi. Clasificarea zecimală universală constituie în continuare modalitatea de indexare a informațiilor pe domenii. Considerăm că indexarea pe subiecte poate fi o metodă complementară și nu o alternativă a modalității tradiționale CZU. Suntem conștienți de imperfecțiunile soluțiilor noastre și încercăm să le corectăm. Reamintim însă necesitatea elaborării unui index, repertoriu național de subiecte, a unui instrument științific util tuturor categoriilor de bibliotecii.

Baza de date bibliografice – Bibliografia Dobrogei în mediu CDS/ISIS a constituit la data inițierii ei o premieră la nivelul bibliotecilor județene. Bibliotecarii constănțeni au avut contribuții și inițiative meritorii în completarea formatului de înregistrare specific.

Procesul de automatizare și informatizare este complex și de durată, realizarea sa este condiționată de resurse financiare substanțiale, necesare pentru echipamente și programe performante, pentru personal specializat, informaticieni și bibliotecari care dezvoltă și întrețin bazele de date, cunoscut fiind faptul că ponderea cea mai mare a costului informației superior prelucrate o deține activitatea complexă și permanentă de încărcare și întreținere a bazelor de date. Etapele se abordează paralel, se interferează, beneficiul fiind valorificarea unor noi resurse și procedee de prelucrare a informației și de accesibilizare rapidă a ei pentru utilizatori.

La nivelul proiecției propriului sistem de informare s-au luat în considerare principiile teoretice, s-a consultat literatura de specialitate pentru cunoașterea unor experiențe de referință. Păstrând distanța necesară față de modelul teoretic, la nivel practic, sistemul informațional al Bibliotecii Județene Constanța a cunoscut o evoluție firească de la o structură minim necesară la o structură complexă, modernă, acordată cu interesele de informare generale și specifice ale membrilor comunității. Cu inerente excepții, sistemul a fost operațional, a asigurat eficient și pertinent funcția de informare.

Imperativele actuale ale eficienței și performanței au implicații majore la nivelul bibliotecilor, structuri info-documentare prin excelență. Prin activitatea prezentă, prin obiectivele de dezvoltare, Biblioteca Județeană Constanța își propune să devină un partener activ în sistemul informatic național, un utilizator și un furnizor competitiv de informație.

Landmarks in the development of Constanța County Library Information system

Abstract

This essay represents a preliminary synthesis of the chapter *The Information System* of the future collective work *The Monograph of Constanța County Library*.

For designing and developing a proper library information system, there have taken into consideration: theoretical principles, the recommendations of the specialists from the important libraries, but mainly the specific aspects of lecture in Constanța, the particular role of the public library, for a long time the unique library of the city, and constantly the

most important, due to its value, extent and diversity of collections.

Practically, the information system has known a normal evolution from the traditional form, with its own development from a minimal necessary structure, to a complex modern structure, with components for the first time in a county library (*The Local Bibliographical Information* - 1965, *The Information and Technical Documentation Office 1980-1990*, *The Bibliology Office 1980-1990*) - to the automatized form, today based on the integrated library soft TINLIB: the electronic catalogues (a special mention for the subject catalogue), the local bibliography in conversion from CDS-ISIS in TINLIB and The Community Information Center.

As a documentary and information structure, Constanța County Library, by its present activity and development objectives, aims to become an active participant into the national information system, a competitive information user and provider.